

ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҚЫЗМЕТТІҢ ЖАЛПЫ СИПАТТАМАСЫ

-
- 1) Педагогикалық қызметтің ерекшелігі мен маңызы
 - 2) Педагогиканың кәсіби қызметінің негізгі түрлері
 - 3) Қазіргі кездегі білім беру қызметіндегі реформалар және оның педагог қызметіндегі көрінісі

Педагогика (гр. 'παῖς', paída — бала, гр. 'ἄγωγ', gogos — жетектеуші) — жеке адамды тәрбиелеп, қалыптастыру үшін белгілі мақсатқа бағытталған жүйелі тәрбие мен білім беру туралы ғылым. Тәрбиені, білім беруді және оқытуды зерттейтін теориялық және практикалық ғылымдардың жиыны.

Педагогикалық ойлар алғашқыда философия, діни ілімдер жүйесінде, саясаттануда, құқықтануда, әдебиетте дамыды. 12 ғасырдың басында жеке ғылым болып бөлініп шықты.

Педагогикалық қызмет - педагогикалық процесте тәрбиеленуші тұлғасын тәрбиелеудің, дамытудың, оның өзінше дамуының оңтайлы жағдайларын тудыруға және өзін еркін және шығармашылықта көрсетудің мүмкіндіктерін таңдауға бағытталған кәсіби қызмет.

Педагогикалық қызмет-негізгі мәселе мұғалімнің талаптары мен мақсаттарының оқушының мақсаттарымен, мүмкіндіктерімен, тілектерімен, сәйкестігі. Педагогикалық қызмет сәтті жүзеге асыру мұғалімнің педагогикалық технологияны, педагогикалық техниканы игеруімен, оның кәсіби санасынын деңгейімен байланысты.

Педагогикалық қызмет үш моделі:

- ❖ мәжбүрлеу педагогикасы (авторитарлық педагогикасы);
- ❖ толық бостандық педагогикасы;
- ❖ серіктестік педагогикасы.

Алдымен біз педагогикалық қызмет не үшін керек деген сұраққа жауап беріп көрелік. Біріншіден, өмір бойы өзін-өзі оқыту ,тәрбиелеу, өзін-өзі қалыптастырумен айналысқан адамды осы замандағы қоғамдағы нағыз кәсіп иесі деп айтуға болады. Екіншіден, “адам-адам” жүйесінде жұмыс жасайтын көптеген мамандықтар, педагогикалық - ағартушы қызметтердің негізін салады. Үшіншіден, білімнің ролі қоғамның әлеуметтік-экономикалық дамуында ауқымдану салдарынан дамудың ең негізгі қозғушы күші болып табылатыны белгілі. Төртіншіден, “педагогика” ғылымы адами- мәдениет пен осы заманғы ғылыми білімнің бір бөлігі болып табылады және көптеген тарихи бай тәжірбиелері бар, сондықтан әлемнің толық ғылыми бейнесін маманның дүниетанымдық көзқарасын, бастапқы педагогикалық білімсіз қалыптастыру мүмкін емес. Бесіншіден, қазіргі заманғы білімнің сапасына сауатты міндеттер қоя білу үшін, білім беру жүйесін білу қажет.

Қоғам дамуының үнемі өзгеруі және бүгінгі күні гуманизациялануы адамдар бойында адамгершілік құндылықтарды қоғам сұранысына сай қалыптастыру өзекті мәселелердің бірі болмақ. Толыққанды адам келбеті , әрбір адамның іс-әрекетінен көрініс табады. Демек, адамдар өзіндік біліміне, тәрбиесіне байланысты іс-әрекет жасайды. Адамдар бойында адамгершілік мәдениетті қалыптастыру үшін, адамгершілік құндылықтарды меңгерту керек екені дау тудырмайтын қағида. Дәл осы мәселелер төңірегінде педагогикалық қызметтің алар орны орасан зор.

Педагогикалық қызмет өзінің бүкіл іс-қимыл әрекетін қоғамда пайда болған тәрбие мен білім беруге, оқытып- үйретуге қатысты өзекті мәселелерді жедел шешуге жұмылдырып, бағыттап отырады.

Педагогтың кәсіби қызметінің негізгі түрлері:

- тәрбиелеу
- оқыту
- білім беру

Тәрбиелеу - жеке тұлғаның адамдық бейнесін, ұнамды мінез-құлқын қалыптастырып, өмірге бейімдеу мақсатында жүргізілетін жүйелі процесс.

Оқыту - ғылыми білімдерді, біліктерді және дағдыларды игеруі бойынша, шығармашылық қабілеттерін, дүниетанымдықты, өнегелі-әдепті көзқарастарды дамыту бойынша оқушылардың белсенді танымдық қызметін ұйымдастыру мен ынталандырудың педагогикалық үрдісі.

Білім беру - бұл оқушылар алып, меңгеретін білімдердің, қабілеттердің және дағдылардың жүйеге келтірілген жиынтығы.

Білім беруді жаңарту –үнемі алға қарай ұмтылу мен дамыту үрдісі, бұл білім беруде кезең-кезеңімен өтетін және алынған нәтижелерге сәйкес түзету енгізіліп, талданатын өзгерістер. Сонымен қатар білім беруді жаңарту үрдісі салт-дәстүрді, мәдени мұраны, жалпы ұлттық құндылықтарды көздің қарашығындай сақтауды талап ететін тұрақты жүйелерден тұрады.

Бес күндік оқу жүйесі

Бес күндік білім беруге көшу білім беру бағдарламасының жаңартылуына байланысты болып отыр. Жаңа білім беру бағдарламалары, осыған дейін айтылғандай, Назарбаев Зияткерлік Мектебі бағдарламасына негізделеді. Білім беру бағдарламалары үздік әлемдік тәжірибеге сәйкес функционалдық сауаттылыққа негізделеді.

"Бес күндік оқу жүйесіне көшу оқу бағдарламасының жаңартылуымен байланысты. Бұған дейін айтылған жаңа оқу бағдарламалары Назарбаев интеллектуалдық мектебінің бағдарламасына негізделген. Білім бағдарламалары әлемдік үздік тәжірибеге сай функционалдық сауаттылықты дамыту негізінде дайындалады" делінген министрлік ақпаратында.

12 жылдық оқу жүйесі

ҚР білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында жалпы орта білім беретін мектептер жөніндегі мәселелерді тиімді шешу арқылы 12 жылдық білім беру жүйесіне көшу көзделген.

Қазақстан Республикасындағы 12 жылдық білім беруге көшудегі бірінші сатыдағы негізгі бағдар – оқушының өзін-өзі таныту мүмкіндігі мен қоршаған ортасының шынайылығы туралы білімді игерудегі даралығын ашу, оқуға талабын және білігін қалыптастыру, яғни оқытудың келесі сатыларына қажетті танымдық қызығушылығын арттыру, кіші жастағы оқушылардың біртұтас оқу әрекетін қалыптастыруға ықпал етуді көздейді.

12 жылдық білім беру технологияларының ерекшелік жағы ол жеке тұлғалық қасиеттерге бағдарланған оқыту, проблемалық бағытқа және шығармашылық сипатқа ие, оның басты бағдары-білім беру, жаңа дүниені ашу мен іздену арқылы білімді іс жүзінде қолдану; баланың жалпы және арнайы қабілеттерін дамыту, білім біліктерді игеру мүмкіндіктерімен оларды қолдану жолдарын көрсетеді.

12 жылдық мектептің басты ерекшелігі – баланың жан-жақты дамуына, өз пікірі мен ойын ашық жеткізуіне, әр адамға табиғатынан берілген шығармашылық әлеуетін толық іске асыруына ықпал ететін, өзін-өзі танып, келешегін айқындауға саналы түрде дайын болуға, қоғамның экономикалық, мәдени, саяси, өміріне белсенді араласуға мүмкіндік беретін психологиялық-педагогикалық институт ретінде қалыптасуында болып отыр. Оның жаңа құрылымына тоқталатын болсақ, 12 жылдық білім беру жүйесі 5+5+2 сатыларынан тұрады. Бүгінгі күні осы құрылым мен жаңа мазмұнға негізделген жалпыға міндетті білім стандарттары әзірленуде.

Бүгінгі күні әлемде жалпы білім берудің 12-жылдық мектепке арналған халықаралық стандарты қалыптасып отыр. Орта мектептегі 12-жылдық білім АҚШ, Канада, Жапония, Швеция, Францияда; Германия, Чехия, Италия, Швейцарияда – 13 жылдық ; Голландияда – 14 жылдық жүйе қабылданған.

12 жылдық білім 3 сатыдан тұрады. Бірінші – бастауыш (1-4 сыныптар) сыныптардың педагогтары олардың оқуға деген ынтасын арттыруға көп көңіл бөледі, екінші – (5-10) сыныптар оқушылардың базалық білімін анықтап, қарым-қатынас мәдениетін, ғылыми әдістерді түсінуге баулу, ал үшінші – (11-12 сыныптар) болашақ мамандық таңдауды негізге алады. Бұлардан басқа да толықтыратын, өзгертетін проблемалар, 12 жылдық оқуға ауысудың басқа да әдістерін табу мәселелері толып жатыр. Осы іспеттес тапсырма дәл осы мақсатта арнайы құрылған Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің «12-жылдық білім мәселелерінің Республикалық ғылыми-тәжірибелік орталығы» республикалық мемлекеттік қазыналық кәсіпорынның құзырына берілген.

Қазақстан Республикасының 12 жылдық білім беру тұжырымдамасында педагог кадрлардың кәсіби - тұлғалық құзыреттілігін қалыптастыру басты мақсат екендігін атай келе, 12 жылдық білім беруде педагог төмендегідей құзыреттіліктерді игеруі міндетті деп көрсетілген:

- Арнайы құзыреттілік- өзінің кәсіби дамуын жобалай білетін қабілеті.
- Әлеуметтік құзыреттілік- кәсіптік қызметімен айналысу қабілеті.
- Білім беру құзыреттілігі - педагогикалық және әлеуметтік психологияның негіздерін қолдана білу қабілеті.

Үш тілде білім беру

Мектептердегі үш тілді оқыту жүйесі тілдік және тілдік емес пәндерді оқыту мен мұғалімдердің де рөлін анықтайды. Бастауыш мектептердің білім бағдарламасы бірінші ана тілі орыс немесе қазақ тілі болып табылатын мұғалімдерге көмектесу үшін көп функционалды тілдік ортаны құру мақсатында әлеуетті тіл мәселелері туралы мұғалімдердің ұғынуына ықпал етеді.